

ĐÊM TRẮNG LẠNH VÀ DÀI NHƯ VÔ TẬN

(Tâm Bút).

Đêm qua, thức trắng. Ngồi viết, đến một hồi mệt quá, chịu không nổi phải nằm xuống, cắn răng “đối diện với những lỗ trống của lòng mình” (một điều khiến tôi rất sợ, nguyên nhân cho sự có mặt của những viên thuốc ngủ nếu không muốn rơi vào trạng thái cùng cực đến phải tìm cái chết như Van Gogh, Maiakovski).

+ Nhớ lại vài dòng email của anh Uyên Thao gửi từ Virginia sáng hôm qua (thứ Năm May 2. 2019):

“Tôi thăm cảm ơn Trời Phật đã dành cho tôi một phần số may mắn không điều gì sánh nổi. Đó là sự có mặt của TV trong cuộc sống và cơ duyên tương hội của chúng ta. Chỉ tiếc là cơ duyên này lại diễn ra ở khoảng thời gian mong manh còn lại cuối đời.”

(Nghe buồn làm sao!)

+ Cũng nhớ lời anh Lưu Chánh Quỳnh trompette từ San Francisco gọi qua điện thoại trưa thứ Năm May 2. 2019:

“Anh người Tàu, nói tiếng Việt không hay như Thu Vân. Nhưng đừng trách anh, anh sợ mất bạn lắm.”

+ Lại nhớ tối hôm qua (thứ Năm May 2. 2019) nhận cú phone anh Bằng Phong Đặng Văn Âu từ Nam Cali:

“Anh đang đọc bài em viết về Phạm Duy, ngừng lại gọi em. Anh muốn nói với em rằng anh rất quý trọng em. Em là nhà văn đã thành danh, tâm tính lương thiện, chữ nghĩa sâu sắc mà nhờ cơ duyên Trời Đất run rủi anh mới được quen biết em.

(* / Với anh Đặng Văn Âu, tôi trả lời: “Anh là anh của em mà!”

(* / Với anh Lưu Chánh Quỳnh: “Minh là cố tri! Anh nói và hiểu tiếng Việt của em như vậy là quá giỏi rồi, còn em đâu biết một chữ tiếng Tàu nào!”

(* / Với anh Uyên Thao: “Lúc nào và bao giờ anh cũng còn một người bạn (trong nỗi cô đơn dằng dặc. Không dành cái solitude của anh đâu!). Đừng quên ý nghĩa và hình tượng cái tên Thu Vân. Mây ở khắp mọi nơi, từ Cali. đến Virginia, cứ ngược lên trời anh tất sẽ thấy.”)

Cũng thứ Năm hôm qua (sao chỉ một ngày mà nhiều việc đáng nhớ đưa đến quá!), trong cuộc trò chuyện, nghe anh Âu (đột ngột) hỏi:

“Em bỏ thuốc lá thật sao?”

Tôi kêu lên:

“Thật, bỏ từ bữa anh nói đó thôi.”

Bên đầu giây này, tôi nghe từ đầu giây kia tiếng thở ra nhẹ nhõm. Giọng anh:

“Khi nói với em điều đó, anh rất e ngại vì anh hiểu được cái cần thiết của điều thuốc lá cho tâm trí một nhà văn như em.”

Tôi cười:

“Bữa anh hỏi, em nói láo là ‘bỏ rồi’ cho anh yên lòng. Ngưng cuộc trò chuyện, em tự thấy mắc cỡ vì đã nói láo. Nên, *‘đã nói bỏ thì phải nên bỏ thật.’*”

Tôi thêm:

“Bỏ vì nổi quan hoài của anh hơn vì muốn bỏ! Trên đầu tủ em còn nguyên một cây ba số năm, những cứ để nó nằm yên ở đó. Em muốn tự thử thách chính mình, không cầm xuống, dù mấy ngày đầu cũng thèm lẩm.”

*

**

“Thức đêm mới thấy đêm dài” quả là thật đúng.

Mà không chỉ “thấy đêm” thôi, lại còn “thấy” biết bao nhiêu chuyện khác.

*/ Nhớ khi 11 tuổi, Cha đã qua đời (44 tuổi), tôi thường leo lên rằm thượng lục lợi đồng sách nhạc, giấy tờ nhật ký của Cha. Một bữa, bắt gặp mảnh giấy nhỏ viết cho mẹ tôi thời gian gần chết, nét chữ run run nhưng vẫn rất đẹp: *“Những đêm trắng lạnh và dài như vô tận ở bệnh viện, ngẫm nghĩ mọi thứ, anh thấy thật đau lòng cho em và các con. Anh thấy mình có lỗi. Anh xin lỗi em. Xin em thương anh. Trên đời, nếu em không thương anh thì còn ai nữa thương anh?”*

Mới mười một tuổi, lần đầu đọc cái note đó, tôi đã khóc.

(Bây giờ viết lại buổi đó, tôi cũng đang rướm lệ thương Cha.)

*/ Nhớ tiếng gào của Mẹ (31 tuổi) bên quan tài Cha:

“Trẻ chưa qua già chưa tới mà đã mang thân quá bụa...” (Tiếng gào đau đớn như tiếng kêu của con thú rừng cùng đường tuyệt vọng làm TẮT HẶN TIẾNG KHÓC RIÊNG TÔI kể từ đó trở về sau).

*/ Nhớ khi 19 tuổi, nhận tin chết của anh Thuận Văn Chàng, mẹ đã nói với tôi: *“Số phận cậu Chàng ngăn ngui, số con cũng bạc, mới lớn mà đã nhận tin chết của người mình yêu. Nhưng con đừng lấy đó mà mang vào lòng một cái trách nhiệm.”*

*/ Nhớ lúc nghe tin chiếc ghe có mặt đưa em gái út bị đắm ở Bà Rịa, mẹ đã (không gào khóc) mà chỉ lẳng lặng quay vào tường tự lau nước mắt cho mình.

*/ Nhớ nhiều lắm mọi người, mọi thứ.

Đêm trắng quả thật dài như vô tận! Cái đầu nhà văn tha hồ bị dày vò theo kỷ niệm.

*/ Cũng nhớ câu nói của anh bác sĩ Hà năm 1974 ở Nha Trang:

“Trong tử vi em có hai điều đặc biệt:

1/ *Hoa nở về chiều.*

2/ *Sẵn sàng để ra đi!”*

Anh giải thích thêm:

“Hoa nở về chiều thì người ta chỉ ngửi được cái hương thơm chứ không nhìn được vẻ đẹp như khi hoa nở buổi sáng. Còn ‘sẵn sàng để ra đi’ có nghĩa *‘không bất cứ con người hay sự việc gì có thể giữ nổi bước chân em’*”

Đạo ấy nghe mà nào có hiểu gì đâu! Thời gian trôi, ngẫm lại lời anh Hà, thấy thật buồn mà cũng thật đúng!

“Khi nhân thế biết rằng sao Khuê sáng

Thì sao Khuê đã tắt hẳn rồi!”

(Nguyễn Trãi).

*/ Nhớ bức Au Soir de La Vie (Hoàng hôn của cuộc đời) Van Gogh vẽ hình một người đàn ông ngồi bên lò sưởi, úp mặt vào hai bàn tay, đạo 1971 thoát nhìn thấy trong cuốn tranh Van Gogh, tôi đã thốt rùng mình rung động. (Van Gogh tự sát năm 37 tuổi, đâu đã biết gì về tuổi già mà sao lại có thể phô bày nỗi cô đơn của người già rõ nét sâu sắc qua bức tranh đến thế!)

Đêm qua thức trắng, bốn chữ “Hoa nở về chiều” cứ chờn vờn trí não. Nhìn lại, thấy rõ ràng lúc nào cũng chỉ là “hoa nở về chiều” trên đủ mọi phương diện (cuộc sống, chữ nghĩa, tình cảm, tình yêu, tình bạn, tình chồng vợ, tình anh em, tình bà con, tình đồng nghiệp, tình thầy trò, tình hàng xóm, kể cả tình mẹ con). Hai chữ Muộn Trẻ không thừa mà cũng không thiếu trong một chuỗi dài lao đao định mệnh. Những con người hiện diện trên đường đời tôi phải bước đi cũng đều bị ảnh hưởng theo điều ấy. (Ở đây phải tự hỏi, từ ngữ “hiện diện” là dành cho tôi hay cho họ? Họ “đi qua đời tôi” hay tôi “đi qua đời họ” (rồi biến mất biệt)?

Năm 2015, ngồi chỉnh sửa lại những giòng viết về cuộc đời Chopin trong cuốn Tài Hoa Mệnh Bạc, tôi đã ngâm ngùi ghi xuống cuối bài hai câu thơ:

“Bất tri nhị bách dư niên hậu

Thiên hạ hà nhân khắp Thu Vân”?

như bây giờ TTBG đang khóc cho Chopin và George Sand sống cách đây hai trăm năm.”

*

**

Mượn mấy câu thơ TNH để kết thúc bài viết “lộn xộn không đầu không đuôi” trong nỗi cảm cảnh theo “*một đêm trắng lạnh và dài như vô tận*” này:

Người thức ngủ là vô cùng sinh tử

Chép đời tài hoa cho cõi riêng mình

Trong cõi chung có mặt-trời-máu-đỏ

Mở trắng khuya người hái trái tim xanh

Bởi tài hoa có nghĩa là khổ lụy

Ai chép chuyện người cho một mai sau?

Bởi tài hoa cũng nghĩa là mệnh bạc

Xin giữ cho đời trăng gió thiên thâu.

(Thơ TNH tặng TTBG-- 1994)

Trần Thị Bông Giấy

(Bài viết xong tại San Jose, thứ Bảy May 4/2019 4:00 sáng.)

□